

Groot Edams Dictee 2019

auteur: Lydia Rood

Van de talloze taboeonderwerpen die Nederland nog rijk is, behoort het cultuurverschil tussen Volendam en Edam tot de precairste. Het is alleszins plausibel om het voortbestaan van dat onnoembare onderscheid te wijten aan de historische bedrijvigheid in het vissersdorp, respectievelijk het handelsstadje – hoewel het diminutief misschien een te geringschattend etiket oplevert voor een havenplaats die eertijds heuse zeeschepen in het stadscentrum begroette.

Edam verhoudt zich naar verluidt tot Volendam als een cappuccinootje tot een bakkie troost, en hun charisma is dan ook tweeërlei. Waar het vroegere vissersdorp zich beroemt op zijn kermis, is Edams saillantste attractie het museum – nota bene gevestigd in een gewezen koopmanshuis – want de stad had eeuwenlang het economisch tij mee, getuige het embonpoint van de waard die bekendstond als de Dikke Kastelein.

De librije van de Grote Kerk herinnert aan dat florissante verleden, evenals de beiaard in de Speeltoren, al zou het hautaine Edam wellicht geen palingsound hebben kunnen voortbrengen. De vermaardheid van de zeventiende- en zelfs veertiende-eeuwse Edamse coryfeeën heeft mythische proporties bereikt, want behalve Trijntje Keever, die meer dan twee en een halve meter mat, beroemt Edam zich op de door- en doornatte zeemeermin die twee melkmeisjes opvisten uit de toen nog even natte Purmer.

Het is onloochenbaar dat de horecaondernemers rond het Damplein niet mikken op het rugzaktoerismemarktsegment, maar hopen op clientèle in Armanipak, terwijl anderzijds de mcdonaldisering ook geen vat krijgt op de Dijk in Volendam, waar Jan en alleman watertandt bij een authentieke bokking. Maar ook al is het idyllische dorpseigen van het vissersdorp hartstikke geinig, vlak de autochtonen ook op cultureel gebied niet uit.

De dorpsschone Hille Butter trok met haar bokitoproof uiterlijk en haar maling aan de do's-and-don'ts van de etiquette niet alleen prins Hendrik aan, maar slaagde erin in het gevlij te komen bij een naar het spiritisme neigende schrijver als Frederik van Eeden, niet bepaald een johnny, door wie ze met alle egards en zelfs gevele werd bejegend.

De clichés daargelaten – welke bête botterik zou het wagen eraan te twifelen dat de conglomeratie van de twee roemruchte kernen sowieso meer is dan de som der delen?